№ 280
შაბათი, 25 დეკემბერი 1893

გაზეთი ღირს:

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12 . . .	10 —	6 . . .	6 —
11 . . .	9 50	5 . . .	5 50
10 . . .	8 75	4 . . .	4 75
9 . . .	8 —	3 . . .	3 50
8 . . .	7 25	2 . . .	2 75
7 . . .	6 50	1 . . .	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

877—1893

ივერია

№ 280
შაბათი, 25 დეკემბერი 1893

რედაქცია:
ნიკოლოოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.

გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად:
უნდა მიჰმართონ რედაქციის და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას—სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი 8 კაპეიკი.

დღესასწაულის გამო შემდეგი ნომერი გამოვა ოთშაბათს, 29 დეკემბერს.

„ი ვ ე რ ი ა“
გამოვა 1894 წელსაც
იმავე პროგრამით, როგორც წინად.

გაზეთის დაბარება შეიძლება შემდეგის ადრესით:
ტ ფ ი ლ ი ს ი,
„ივერიის“ რედაქციას
ნიკოლოოზის ქუჩა, 21.
და „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას, სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.
საფოსტო ადრესი:
ТИФЛИСЪ. Редакція „ИВЕРІА“.

ხუთშაბათს, იანვრის 6-სს, 1894 წ.
ტფილისის „კრუჟოკის“ დარბაზში
გამართული იქნება
ბ ა ლ ი
ტფილისის სათავად-აზნაურო სასწავლებლის სასარგებლოდ
დასაწყ[illegible] საღამოს 9 საათზედ
ფასი ბილეთისა 2 მან.
ქალებმა უძლიანთ გულ-ამოუჭრელის კაბებითაც დაესწრონ.
ბილეთები ისყიდება „კრუჟოკის“ შვეიცართან.
(3—1)

ქართული თეატრი
კვირას, 26 დეკემბერს,
ქართულ დრამატიულ საზოგადოების დასის მიერ
წარმოდგენილი იქნება:
I
ა რ ს ე ნ ა
დრ. 3 მოქმ. ა. ყაზბეგისა
II
ალიაქოთი
კეთილშობილ ოჯახში
კომ. ფარსი 3 მოქმედ.
მონაწილეობას მიიღებს მთელი დასი.
ადგილების ფასი ჩვეულებრივია
დასაწყისი 7¹/₂ საათზედ

ქართველთა ამხანაგობის წიგნის მაღაზიაში
ი ს ყ ი დ ე ბ ა
თ ხ ზ უ ლ ე ბ ა ნ ი
ალ. ყაზბეგისა

ოთხი ტომი ფასი თითო ტომისა	მან. კაპ. 1—20
კარგ ქაღალდზედ . .	2 „
მშვენიერის ყდით . .	2—50

იქავე ისყიდება ალ. ყაზბეგის
ს უ რ ა მ ი
და ყოველი ქართული წიგნები.
(3—3)

კავკავის ქართულ სასწავლებელში განთავისუფლდა უმცროსის მასწავლებლის (ქალის) ადგილი. მსურველთ უნდა მიჰმართონ თხოვნით „წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ გამგეობას. უმცროსს მასწავლებელს ეძლევა წლიური ჯამაგირი 300 მ., სახლი (ორი [illegible]) და [illegible]

ტფილისი, 25 დეკემბერს

მრავალმა საუკუნემ განვლო მას შემდეგ, რაც სასოებით გამსჭვალულნი ბეთლემის მწყემსნი პირველნი მივიდნენ და თაყვანი სცეს ბეთლემს ბაგაში დაბადებულს ყრმას.

ამ მორწმუნე ბუნების შვილთა სწამდათ, რომ ეს ყრმა, რომელსაც ადგა ნათელი, წარმოგზავნილი იყო ზეცით; სწამდათ, რომ ქვეყნის ხსნას ცოდვისა და უსამართლობისაგან შესძლებდა ეს ღვთის შვილი.

მწყემსნი არ შესცდნენ, და ბაგაში შობილმა ყრმამ—იესომ დიაღ ახალი შუქი და სინათლე მოჰფინა ქვეყანას. დიდებულნი მცნებანი ქრისტესი: თანასწორობა წინაშე ღვთისა და კაცისა, თავისუფლება, სიმართლე, ძმობა და სიყვარული ელვასავით შეიჭრა ძველის სამყაროს წყვდიადს გულში. ბნელი შიშობს სინათლეს, და ამიტომ ქრისტე, როგორც მპყრობელი უზენაესის სიმართლისა და ნათელისა, საფრთხილო და სადევნელი შეიქნა, ყოველთა იმათგან, ვისიც გრძნობანი და საქმენი მზის სხივს ვერ იტანს!

კაცობრიობამ კარგად იცის, თუ რა სასტიკი და შეუბრალებელი ბრძოლა გამოიარა ქრისტიანობამ, მაგრამ მტარვალთა და კერპ-თაყვანისმცემელთა მაინც ვერ შესძლეს ახალის სჯულის აღმოფხვრა; პირ-იქით, რაც დევნა, ტანჯვა და წამება მომეტებულს მძვინვარებას იჩენდა, ახალი სწავლა მით უფრო მტკიცდებოდა და ჰპოულობდა კეთილს ნიადაგს ადამიანის გულში.

ბოლოს და ბოლოს ქრისტიანობამ თუმცეღა ვერ გარდაჰქმნა დიდძალი ნაწილი კაცობრიობისა, ისე როგორც ესმოდა თვით ქრისტიანობის პირველს მოძღვარს,—გარეგნობით ხომ მაინც დღეს ყველანი ქრისტეს მოსავნი და მორწმუნენი ვართ!

დიაღ, გარეგნობით ვამბობთ ჩვენ—რადგანაც, როგორც აღმოაჩინა გამოცდილებამ, ნამდვილის ქრისტიანულის გრძნობისა და აზრით გამსჭვალვა ადვილი არ არის; არ არის ადვილი, იმიტომ-კი არა, რომ აქ რამე გასაჭირი იყოს გონება და გრძნობა ნათელ ადამიანისთვის—არამედ იმიტომ, რომ ჩვენში აღზრდას არა აქვს ჯეროვანი მიმართულება, ჩვენ ვაძლევთ საზოგადოებას სრულიად არა ქრისტეს მცნებით შემკულთ წევრთ და შემდეგ, როდესაც ცხოვრებაში ეს სათნოებით გაელვარებულნი არსებანი იჩენენ არა ქრისტიანულ აზრებსა და გრძნობას—საზოგადოება შეძრწუნებული [illegible] ნამდვილი მინისა.

ავიღოთ თუ გნებავთ უკანასკნელი ხანა ჩვენის ცხოვრებისა. ჩაუკვირდით და სთქვით მართალი: სად არის ჩვენს საქმესა და მისწრაფებაში ერთის იოტის ოდენი ქრისტიანობრივის მცნების ნატამალი?

მართალია, ქვეყანას, როდესაც საქმე გამოურჩნდება—მემარჯვნე და მემარცხნე ამ საქმისა ყოველთვის არის. მაგრამ ეს განაკიდება იმ ზომამდეც-კი არ უნდა აღვიდეს, რომ საზოგადოების ერთს ნაწილს მეორე ამავე საზოგადოების ნაწილის დამხობა უნდოდეს, და ამ მეორესაც პირველის აღგვა და განადგურება დედამიწის ზურგიდგან!

როდესაც ჩვენს ქართულს საქმეს გულ-დასმით ვაკვირდებით, ხშირად ის ანდაზა გვაგონდება, რომელშიაც ქარი საბძელს კარის გაღებას ურჩევს, რომ ბზეს შემოგიტანო.

ასეა ჩვენი ამბავიც: თუ-კი ქართული შინაური საქმეები ისეთის მსხვერპლით უნდა მოვიპოვოთ, რომ საშვილიშვილო მტრობა და უკმაყოფილება დაითესოს ჩვენს შორის, მაშინ, რასაკვირველია, ეს საქმენიც არ ღირან ესოდენ დიდ მსხვერპლად!

ეხლა იმ დიდებულის დღის მოსაგონად, როდესაც ქვეყანას მოევლინა სიყვარულისა და ერთობის საკვირველი მქადაგებელი—გავიხსენოთ, რომ ძლიერება, სიკეთე და მომავალი, შესაძლოა აშენდეს მხოლოდ იმ წმიდა და მაღალს გრძნობებზედ, რომელიც მისგან ნაანდერძევი გვაქვს!

მეველე

ყრმა ბეთლემისა

ბეთლემის ქალაქს კლდისა ნაპრალში
ბაგას წევს ბავშვი ბადრი ვით მთვარე...
მის თაყვანებად ცად ამოსულა
მნათივარსკვლავი, სხივ-მომფინარე.

—

თავზედ დასცქერის ალერსით დედა,
„ალუ“-ს ჩასძახის და ეკონება,
ნორჩიც შეჭმუხვის და პაწა თათით
შუსტრფის მის სახეს, ეპოტინება.

—

მის თაყვან-ცემად შორით მოსულთა
მოგვთ სიტყვას ისმენს ციური ყური,
ფერხთით უყრია მისდა მიძღვნილი
მრავლად გუნდრუკი, ოქრო და მური.

—

ირგვლივ გაისმის ციურთა დასთა,
ანგელოზთ ტკბილი ქებათ-ქების ხმა...
და მის გამგონემ თავი დახარა
უოკლმა ცხოველმა, მწერმა, ბალახმა...

—

ბუნება ხარობს, ზეიმობს, ლხინობს,—
დაიმსხვრა ძველის აღთქმის ბორკილი;
შორს ჩვენგან შური, განქრეს მოძღვრება:
„თვალის წილ თვალი, კბილის წილ
კბილი!“

კაცთ ნათესავის სამკვებ-სალხენი,
და ყოველს გულში ლამპრად აღინთოს:
„გრწამდეს, გიყვარდეს მოყვასი შენი“!...

კენტი

შ ო ბ ა

უმრავლესი მიდის წელი
ქრისტე ღმერთის შობის დღიდგან,
და მის შემდეგ მისებრ მხსნელი
აღარა სჩანს აღარსიდგან!

—

მხოლოდ მისმა შობამ იხსნა
წარწყმედისგან ჩვენი ერი,
სანუგეშოდ გარდაგვიხსნა
გული—მით გვყო ბედნიერი;

—

შეისყიდა თვის წამებით
ცოდვა ევა-ადამისა
და აღავსო ძლიერებით
გული მკვდარი დიდის ხნისა;

—

შეგვაჩვია დიდ-სულობას,
გვიანდერძა სიყვარული,
ფიანდაზად უკვდავებას
მიაგება ჩვენი გული!...

—

მაგრამ ისევ წავწყდით ყველა,
შეგვეფერხა რჯული, წესი,
მზე ჩავიდა, ცივა, ბნელა,
ჰმუნვა სუფევს უაღრესი;

—

სტირის, მოსთქვამს მთა და ბარი,
გვქენჯნის ცოდვა საშინელი...
ქრისტე არ სჩანს, არსად არი!
მაშ სად არის ჩვენი მხსნელი?..

მაცხოვრელი

ახალი ამბავი

*** სოფ. ხაშმი: 19 დეკემბერს ბლაღოჩინმა ბაქრაძემ გადაიხადა პანაშვიდი ჩვენის ბელეტრისტის ალექსანდრე ყაზბეგისა. პანაშვიდს დაესწრო ჩვენი სოფლის მოსწავლე ახალგაზდობა და რამდენიმე გლეხი. ქართველთა საერთო მწუხარებას ჩვენს მწუხარებასაც ვუერთებთ ნიჭიერის ბელეტრისტის უდროვოთ დაკარგვისათვის.

*** ეს მესამე დღეა ტფილისში რუსეთის ფოსტა არ მოსულა.

*** გუშინ, პარასკევს, 24 დეკემბერს, ტფილისის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკში საჯარო ვაჭრობით გაისყიდა ამიროვის მამული, რომელშიაც ამ ჟამად მესამე კლასიკური გიმნაზია იმყოფება. ეს მამული 88,000 მანეთად იყიდა ტფილისის სათავად-აზნაურო სასწავლებელმა.

*** ჩვენ მივიღეთ კიევის ქართველ სტუდენტებისაგან 10 მან., რომელიც გადაეცა ალ. ყაზბეგის დასაფლავების გამგეთ, მის კუბოს შესამკობლად გვირგვინით.

*** ბარბარინო: 23 დეკემბერს. [illegible] თუ არა [illegible] მატარებელი სუ-[illegible] დროს მატარებლიდგან გადმოვარდა კონდუქტორი მიხეილ პაიჭაძე. პაიჭაძე ერთის ვაგონიდგან მეორე ვაგონში მიდიოდა, ფეხი დაუსხლტა და ვაგონის გაღებულ კარიდგან ძირს გადავარდა. კონდუქტორის გადავარდნა თურმე ვერავინ გაიგო. როდესაც მატარებელმა გვირაბი გაიარა, მასუკან გვირაბში მსახურებმა ნახეს სიბნელეში გულშეწუხებული კონდუქტორი და აცნობეს ბარბარინოს სადგურის უფროსს. რკინის გზის მკურნალმა შეამოწმა პაიჭაძე და სააქიმოდ გაჰგზავნა ტფილისის რკინის გზის სამკურნალოში. პაიჭაძეს დაშავებული აქვს მარჯვენა ხელი და ჰგრძნობს გვამში მძიმე ტკივილებსა

*** გორი: გორში აქამომდე ერთი წიგნთ-საცავი არ არის, სადაც შეიძლებოდეს წიგნების კითხვა. აქაური მოსწავლე ახალგაზდობა თითქმის სრულიად მოკლებულია ქართულ წიგნების კითხვას. არც ერთ სასწავლებელში არ არის ქართული წიგნები,—მხოლოდ საოსტატო სემინარიის წიგნთ-საცავში მოიპოვება რამდენიმე ქართული წიგნი, ისიც ერთის პატივ-ცემულის კაცის შეოხებით. აქაურ სასულიერო სასწავლებლის წიგნთ-საცავში ქართული წიგნების სახსენებელიც არ არის, როგორც გავიგე. საკვირველია, ღმერთმანი, ამ სასწავლებელში ოთხის წლის წინად, როგორც ვიცით, იყო ქართველი ზედამხედველი, ქართველივე ინსპექტორი და ნახევარზე მეტი ქართველი მასწავლებლები იყვნენ და რატომ ერთი ქართული წიგნი მაინც ვერ გააჩინეს მისს წიგნთ-საცავში?!. ყოველს შემთხვევაში, სა-

ჰიროა, გორში დაარსდეს წიგნთსაცავი. როგორც ამბობენ, ამ წიგნთსაცავის გასამართავად პატივცემული ალ. ხახანაშვილი აპირებს სახლის დათმობას უსასყიდლოდ და თავის ხარჯითვე ადგილობრივ ჟურნალ-გაზეთების დაბარებას. იმედია, რომ გორში მალე ველირსებით წიგნთსაცავს.

*** იქიდგანვე: ტფილისის სასულიერო სემინარიის გორელი მოწაფენი კვირა-უქმე დღეებში წირვა-ლოცვის დროს ქართულს გალობას ამბობენ კარბელაანთ კილოზედ აქაურს ოქონის საყდარში და საკრებულო ტაძარშიაც. მსმენელნი დიდად ნასიამოვნები რჩებიან ქართულ საღმრთო ხმების მოსმენით და ფრიად უმადლიან ღვთის მოყვარე შეგირდებს სასულიერო სემინარიისას.

*** თელავი: 20 დეკემბერს სცენის მოყვარულთა მიერ გამართული იყო აქ ქართული წარმოდგენა საქველ მოქმედო აზრით სასარგებლოდ ბ-ნ ცამციევის ოჯახობისა. ბ-ნი ან. ცამციევი კარგი მცოდნეა სიმღერა-გალობისა, სასიამოვნო ხმაც ჰქონდა და გალობის მასწავლებლად იყო ხოლმე ჩვენის ქვეყნის სხვა და სხვა სასულიერო სკოლებში, მაგრამ ამ ბოლოს დროს დაუძლურდა და დამბლად ჩავარდა.

წარმოადგინეს რუსულად: „До поры—до времени“ და ქართულად „ვაყრა.“ ხალხი ბლომად დაესწრო წარმოდგენას. [illegible] ითამაშეს თავისი როლ[illegible] [illegible]შვილმა და მეტადრე თ. ალ. ვახვახიშვილმა.

გუშინდელმა წარმოდგენამ ნათლად დაამტკიცა, რომ აქ სცენის მოყვარულთა რიცხვი საკმაოა და ამიტომ ადვილად შეიძლებოდა თვეში ერთხელ ქართულის წარმოდგენის გამართვა.

დამაკვირდი

უღმრთოდ ჩვენი სინდისი სამსაჯულო იქნებოდა უმსაჯულოდ. მნათობი სინდისისა ღვთიური სხივია, ადამიანის სულში ჩანათებული. ჩააქრეთ ეს სხივი და მის სულში ღამის წყვდიადი გამეფდება.

ლამარტინი

**

მზენა ღვთისა ჭკუით შეგვიძლიან, ვიცნა-კი მხოლოდ გულით.

ეტვოსი

**

არა არს-რა ისეთი ცნობილი და არარაა ისეთი უცნობი, როგორც ღმერთი.

ფლეშერი

ალექსანდრე ყაზიბეგის გვამის მისვენება ს. მლეთში 22 დეკემბერს.

როცა ალექსანდრე ყაზიბეგის გვამი მოასვენეს ს. მლეთში, აქაური საზოგადოება ჯეროვანის პატივისცემით დაუხვდა. იქნებოდა ექვსი საათი, როცა ხალხი ერთის ვერსის სიშორეზედ სადგურიდგან წინ მიეგება. აქაურმა ბლაღ. მღვდ. ნასარიძემ და ღულის მღვდელმა იოანე მელანიამ სადგურამდის მოასვენეს. აქ პანაშვიდი გადიხადეს და შემდეგ ბლაღ. მღვდ. ნასარიძემ წარმოსთქვა შემდეგი სიტყვა:

„,დამგლოვიარდა დღეს მთელი სა[illegible] [illegible] საძარის კარამდის თავის უკეთესს მამულიშვილს ალექსანდრე ყაზიბეგს. მოსწყდა ვარსკვლავი, რომელიც ცოტა ხანს, მაგრამ ძლიერად, ჰბრწყინავდა, და თან წაიღო დიდება და მშვენიერება სამშობლო ლიტერატურისა. ჩაესვენა მზე და მოეფარა საუკუნოდ ის ძლიერი ღვთაებრივი სხივი, რომელიც ათბობს და ამოქმედებს მხოლოდ რჩეულს გულს დაიმარხა უწმიდესი და უდიდებულესგრძნობა სამშობლოს სიყვარულისა, ის გრძნობა, რომელსაც თავ-დაუზოგველად, გატაცებით მიეცა ჩვენი ნიჭიერი და დაუღალავი მწერალი და რომელმაც დაიტანა ეს პატიოსანი მუშაკი და მღვაწე. დიდი ღვაწლი, რომელიც დაუტოვა ამ შესანიშნავმა მამულიშვილმა თავის მშობელს ქვეყანას და ამისთანა მოღვაწის დაკარგვამ შემოსა ძაძით ყველა—დიდი და პატარა, ვისაც-კი სწამს თავისი სამშობლო!

გულ-ჩათუთქულნი ვეკითხებით ერთმანეთს: რა ცოტა ხანს ვხედავდით და შევხაროდით ამ ყაზიბეგის სიცოცხლეს და რა მალე მოგვაშორა ამას დაუნდობელმა წუთი-სოფელმა, ბედის-წერამ! ცოტა ხანს იღვაწა თავის ქვეყნისათვის, მაგრამ ამ ცოტა ხნის გამუდმებულის, უზომო და თავ-განწირულის შრომით ბევრი შეჰმატა იმ ერის საუნჯეს, გაამდიდრა ის სალარო, ურომლისოდაც ქართველი ვერ იქართველებს, და გვიჩვენა თავისის სიცოცხლით მამულის სამსახურისა და სიყვარულის შეუდარებელი მაგალითი. ამან გვიანდერძა მამულისთვის თავ-განწირვა და დაგვავალა ჩვენ ამნაირივე სამსახური. ჭეშმარიტად მამულის მსხვერპლია ალექსანდრე ყაზიბეგი, რომელმაც სიცოცხლე დაჰკლა სამშობლოს სიყვარულსა და ლიტერატურის გაძლიერებაში, და თავდაუზოგავად ამ სიყვარულის ქადაგებას შეალია თავისი ძალღონე. სულ ხუთი-ექვსი წლის განმავლობაში ეს [illegible] უნდებიან.

„,საუკუნოდ გარისვენა ეხლა ალექსანდრე ყაზიბეგმა, მაგრამ საუკუნოდვე დარჩა სახელი მისი ყოველ ქართველის გულში. სახელი იმისი დღეიდგან შეუხორცდა ყოველ ქართველის გულს და ვიდრე საქართველო არსებობს, არ დაავიწყდება იგი შთამომავლობას. ყაზიბეგი უკვდავია ჩვენთვის თავისის უკვდავის ნაწერებით. ყაზიბეგით ამაყობს დღეს ჩვენი მხარე—მთიულეთი და ხევი, რადგან ის არის მთის შვილი, თუმცა-კი ეკუთვნის მთელ საქართველოს. ყაზიბეგმა დაიდგა უკვდავი ძეგლი იმ ნაწერებით, რომლებშიაც ფერადის სურათებით და ძლიერის სინამდვილით დახატა ჩვენი მხარე, ამიტომ ყველა საქართველოს შვილთან შედარებით იგი ჩვენთან უფრო ახლოა, ჩვენ სულსა და გულთან უფრო მჭიდროდ არის დაკავშირებული. ტანჯულ ქვეყანას შესწირე სიცოცხლე შენი და ტანჯულმა წუთი-სოფლისაგან ტანჯვით დალიე მოკლე და მწარე დღე შენი!.. საუკუნოდ იყოს ხსენება შენი ყოვლად პატიოსანო მუშაკო და თავგანწირულო მოღვაწევ, საუკეთესო მამულიშვილო ალექსანდრე!“..

ერთის საათის შემდეგ მიცვალებულის გვამი სოფ. ყაზბეგისაკენ გავისტუმრეთ დიდის მწუხარებით.

ს. ნასყიდაშვილი

ალ. ყაზიბეგის ხსოვნას

(წერილი რედაქციის მიმართ)

სულით აღშფოთებული, გულითა და გონებით ღრმა მწუხარებასა და გლოვას მიცემული, რომელიც გამოიწვია ჩემში ჩვენის საყვარელის მაღალ ნიჭიერის ბელეტრისტის ალექსანდრე ყაზიბეგის გარდაცვალების ამბავმა *), ვისწრაფი უმორჩილესად მოგმართოთ თქვენ, რათა სულითა და გულით იმ წრეში [illegible] აფრქვევენ და გულით დაჰკვნესიან დიდებულის მწერლის უდროოდ გაციებულს ნეშტს. ამასთან იმედი მაქვს, თქვენის გაზეთის საშუალებით გარდასცემთ ამ ჩემს ნაღვლით მოსილს სამძიმარს, გულითადს მწუხარებას და ჭეშმარიტს თანაგრძნობას გარდაცვალებულის სახელოვანის მწერლის ნათესავთა, ამხანაგთ და მისის დიადის ნიჭის დამფასებელთ და თაყვანის მცემელთა. ავტორი „ელგუჯასი“ „მოძღვარი-სა“ «მამის მკვლელი»-სა და სხვათა; ეგ განსაცვიფრებელის ნიჭითა და ხელოვნებით დამასურათებელი, მთიელთა სულიერ, ზნეობრივ მოძრაობისა, მათის ხასიათისა, ჩვეულებისა, სარწმუნოებისა, თემობისა, თავისუფლებისა, შეურყევლებისათვის თავგანწირვისა, და საზოგადოდ მათის ისტორიულის არსებობისა და ყოფა-მდგომარეობისა თითქო უმაღლეს განგებასაც შეშურდა ქართველებისათვის, და ხანგრძლივ ტანჯვა—ვაების შემდეგ ეს ზეგარდმო ნიჭით აღჭურვილი კაცი გამ[illegible] აცალა სამუდამოდ ხელიდამ ჩვენს, უამისოდაც მცირე რიცხვს გონიერ მოღვაწეთა და მიუძღვნა მსხვერპლად გაუმაძღარ შავს მიწას. დიაღ, ისეთის ნიჭიერისა და ხელოვანის მწერლის სიკვდილი, როგორიც იყო განსვენებული ყაზიბეგი, რომელმაც რამდენიმე ყოვლად მშვენიერი თხზულება შესძლვნა ჩვენს ლიტერატურას, არათუ ჩვენთვის, ასე ღარიბთათვის ესეთის მაღალ ნიჭიერ უანგარო მოღვაწებით, თვით წარმატებულ ერისათვისაც თავზარ დამცემი უბედურებაა. საუკუნოდ იყოს ხსენება შენი ჩვენ[illegible] ლიტერატურაში, სახელოვანო მოღვაწევ ალექსანდრე ყაზიბეგო! ჯილდოდ შენის თავ-განწირულის ჯაფისა და მოღვაწეობის მიითვალე ის გულ წრფელი ცრემლები, მტკიცე სიყვარული და თაყვანის ცემა, რომელიც მიჰყვება სამარეში ყოველის შეგნებულის ქართველისაგან შენს პატიოსანს და ღვაწლით გაბრწყინებულს ნეშტს. სახელი და ხსოვნა შენი, ჩვენო, ბედისაგან ტა-

*)ის ნომრები «ივერიისა», რომლებშიაც დაბეჭდილია სამწუხარო ამბავი ყაზიბეგის გარდაცვალებისა, დღეს, 21 დეკემბერს მივიღე.

ფელეტონი

დავსძლიე გული

მარტოდ-მარტო ვარ; შვაღამე არი,
არ მეძინება, მომბეზრდა წოლა;
[illegible]ავგონებ ეს წუთი არს წინასწარი,
[illegible]ლჩი სიკვდილის, სულ-ხორცის ბრძოლა:
[illegible]რემლი გადმომწვიმს, მიშფოთავს სული,
[illegible]ავს თავი, ჩემი ქვეყნად ცხოვრება,
[illegible]ულს, რომ განიპოს ამ წამს უბსკრული
და შიგ ჩავარდეს—ის ენატრება.
რას ტირი გულო? ნაღველთ მწარე
[illegible]მან შეგასვა? რად გაქვს ვაება?
[illegible], გაიხედე: ლამაზი მთვარე
სხივებსა გაფრქვევს; მწვანე მთა-ბარი,
შენგან რჩეული მღერის საგანი;
[illegible]იადონის ხმა, შორს გამკივარი,
კლდისა წყარონი, მოჩხრიალენი,
სულსა გიტკბობენ, შამოგხარიან;
ნიავი გიკმევს ყვავილთა სუნსა,
ცა და ქვეყანა გრძნობით გეტრფიან
და გწირვენ ღვთიურს თვისს სიყვარულსა...
მაშ რაღა გინდა? სალხინო ხმებით
ეგ შენი ჩანგი კვლავ ააჟღერე
და შეწყობილი საამო ძგერით
იადონივით ზედ დაამღერე!
შენის სიმღერით კეკლუც ბუნებას
ძილი დაუტკბე, მიეც ერს ძალი,
რომ აღარ ჰგრძნობდე დაძაბუნებას,
გახალისებდეს ტკბილ-მომავალი!..
გული ცრემლს აფრქვევს, გული მღელვარებს,
ვითა სამარე—ისე მდუმარებს!
პასუხს არ მაძლევ?! ნუ თუ ტაძარი
საიდუმლოთა სხვაგან ალაგე,
მე უარ მყავი და სხვა მოძღვარი,
აღმოირჩიე, იამხანაგე?
ცხოვრებისაგან გაწბილებულსა,
ნუ თუ გგონივარ ცბიერი სული,
მისთვის არ მანდობ საიდუმლოსა,
ხარ, ვით მაცდურთან, დადუმებული?..
უპასუხობა, ისევ დუმილი!
რაღაცა ჰბორკავს, გულო შენს ნებას
და მწუხარება, ვითარცა მლილი,
სიცოცხლეს ართმევ და ძალს გონებას!
კმარა!.. სთქვი. გულო, რად იქეც ცრემლად?
— ამისათვის, რომა თვალთ წინ წარსული
მისურათდება და მასთან ერთად
აწმყო ჯაბანი, ზნე-დაცემული!..
აბა რა არის ჩვენი ცხოვრება,
უარ მყოფელი მამათა მცნების,
და გასაკიცხი ბედნიერება,
ნაშთი მოსყიდვის და თვალთმაქცობის?
იმედს მიკარგავს დაძაბუნება
ჩვენი სასირცხო დაცემა სულით,
უიმედობა, მხდალი რწმუნება,
ძლივს მოციმციმე, ხან გამოშვებით;
ვსტირი, რომ მტრისგან ვერ ჰგრძნობენ ჰგმობას,
დაცემულია ჩვენი ერთობა;
გადავყოლივართ შურსა და მტრობას,
ეს არის ჩვენი დიდი მხნეობა;
მხოლოდ ერთ-ორს სწამთ კაცის მოვლენის
საგანი, ფასი წმიდა სულისა,
და ჭეშმარიტი ბედნიერების—
საურთიერთო სიყვარულისა!..
ჰა, ამის შემდეგ როგორ ვიმღერო
და მოვულხინო ამ ლამაზ ღამეს,
ჩვეულებრივად როგორ ვიმღერო,
და გავედევნო ღიმილს, სიამეს?
ეხ უცხო ღამე, უცხო ბუნება,
რომელიც მადლს და ტრფობასა ჰსახავს,
მე სულ სხვა გვარად მესაუბრება
და ემსგავსება საშიშ სანახავს...
მხოლოდ ბედნიერთ იგი ახარებს,
მხოლოდ იგინი ჰგრძნობენ შვენებას,
თორემ ჩაგრული მეტად მწუხარებს
მითი და მეტსა გრძნობს ის წამებას!..
—აღარ იტირო!.. უკვდავი რწმენა
გააძლიერე!.. სევდა განაქრე—
მოგვევლინება შვება და ლხენა,
ჰმუნვის ღრუბელი გაიფანტება!..
ამ გვარი არის სიცოცხლე კაცის,
მარადი ბრძოლა—მისი ცხოვრება
ცვალებადია ბრუნვა მისს ჩარხის:
ათას ნაირად გადაბრუნდება!
და რაღათ სტირი გულო შენ იმას
რაც რომ საერთოდ არსებობს წესი?
გრწამდეს, ვექველად, დრო აღფხვრის იმას,
რაც მისგან ბილწი არს დანათესი...
ვით მოხუცებულს, გულ-ცივს, საზარსა
ზამთარს ყოველ წლივ მივეგებებით,
ვებრძვით ცეცხლითა იმ სუსხიანსა,
ძვალსა მოვსტეხავთ და აღტაცებით
მივესალმებით ისევ გაზაფხულს,
მთასა და ბარსა ამწვანებულსა,
ფრინველთა ჰიკჰიკს, ყურძნის ვაზს, მამულს,
მოლხენილს, ტურფად აყვავებულსა
ეგრეც დღეის დღის ჩვენსა ცხოვრებას,
ხაშმით ნაღველით შეზავებულსა,
ვნახავთ გამოცვლილს!.. მისს ძლიერებას
სამარადისოდ ფესვებ გადგმულსა!..
გული ცრემლს აფრქვევს, გული მღელვარებს,
ვითა სამარე—ისე მდუმარებს.
მაშ ვინ არა გრწამს, გულო იმედო,
ð დროთა ბრუნვის წესი, ცვლილება?
— იმედი-კი მწამს და მჯერა ბედი
არც ჩვენ დაგვაგდებს, მოგვესტუმრება,
მაგრამ ხომ იცი, ჩემო კარგო, შენ
ძველთაგან თქმული უკვდავი მცნება:
„დღეის-დღის საქმე—დღესავე შექმენ,
ხვალის იმედით ზარმაცი რჩება“!..
მარტო იმედიც ყველას მომგონეს
ვერ დაგვიმშვიდებს სულს და გრძნობასა,
ვერ რას შეჰმატებს ჩვენსა ძალღონეს,
ის ვერ აღადგენს ჩვენს ერთობასა...
და იმედიც-კი რომ არსად არი!
არც სჩანს ნუგეში აღარსად არა!
შეუბრალებლად გლოვის საფარი
ვით რომ სუდარი გადაგვეფარა!..
— არა და არა! თუმცა ცრემლები
მავლენენ ტანჯვას, სასტიკს, უღრესს,
მაგრამა, გრწამდეს, დაწყევლილები
ვერ დამიმგვრევენ სულის სიმაგრეს!..
მე მოვუწოდებ ზეცით განგებას,
და სრულად მისსა ძლიერსა დასებს,
შევსთხოვ საერთო ტაძრის აგებას,
ჩვენსა ერთობას ის დააარსებს!
დავიჭერ სხივებს ციურ მნათობთა,
ჩამოვაცილებ მე იმათ ნათელს,
გარშამოხვეულთ შავთა ღრუბელთა
გავდევნი შორად, გავანათებ ბნელს;
დავიჭერ ნიავს, რომელიც ნელა
მოჰქრის და ყვავილთ საამო სუნს ჰკრებს,
დაღალულ მოძმეს, ვით ცისა შველა,
მას ვუსაჩუქრებ,—ის გააუხიზლებს;
წავალ ღმერთ მთაზე, უკვდავსა წყაროს,
მოვსტაცებ იმათ—ვიქმ გმირობასა
და, მოძმეთ კრებამ რომ გაიხაროს,
სრულად დავუთმობ, ვფიცავ ძმობასა;
ყოვლის შემძლებელს, მისს ძლიერებას
ვნახავ, მოვუფენ შარას ვარდებით,
ვუძღვნი სიყვარულს და ერთგულებას,
მოვუალერსებ საამო ხმებით;
როს მოვიპოებ ყველა ამაებს,—
მაშინ ტანჯვათა გაუცხადებ ომს,
გავდევნი, გულო შენგან ცხარ ცრემლებს
ხალისს აღვუგებ მხოლოდ იქ სადგომს!..
ხოლო იმ დღემდის ტანჯულსა სულსა
იმედის ძალას არ მოვაცილებ,
მით ვასულდგმულებ დაღონებულსა,
ათასნაირად ავაყვავილებ!..
დავსძლიე გული! ჰმუნვის ღრუბელი
განდევნა შორად, გადაიცალა,
ჰმუნვისა ცეცხლი, მაწამებელი,
სალხინო ხმებში მსწრაფლ გარდასცვალა...

გრ. აბაშიძე

ნჯულო, მაღალ ნიჭიერო მწერალო, არაოდეს არ წარიხოცება შენთა მოძმეთა მეხსიერებაში.

ქაიხოსრო გელოვანი

ლეჩხუმი

წერილი ქუთაისიდამ.

ამ დღეებში ქუთაისის ოლქის სასამართლოს საერთო კრებამ, თანახმად სენატის განმარტებისა, წინადადება მისცა ბ-ნ კ. ნ. ჩიკვაიძეს, რომ ან გამოირიცხე ნაფიც დამცველთა სიიდგან, ან და ბანკის მმართველის თანამდებობა დასტოვეო. სასამართლოს პრინციპიალურად დაუდგენია, რომ თანხმად სენატის ზემოხსენებულის განმარტებისა, ნაფიცს ვექილს არა აქვს უფლება ჰქონდეს კერძო სამსახურში ისეთი რამ თანამდებობა, რომლის ასრულებისთვის დანიშნულია ჯამაგირი... ამგვარივე წინადადება მიუღია იმავე სასამართლოს მხრივ დირექტორს იმავე ბანკისას ბ-ნს ჯაიანს, რომელიც ნაფიცთა დამცველთ სიაში ჩარიცხული... შეიძლება ეს ამბავი ვინმემ მოულოდნელ ამბად მიიღოს და გაიკვირვოს, მაგრამ ჩვენის მხრით-კი დიდი ხანია მოველოდით ამას; გასაკვირველი მხოლოდ ის არის, რომ ხსენებული სასამართლო დღემდის არ ასრულებდა იმ კანონს, რომელიც წელიწადზედ მეტია გამოიცა და რომელიც მხოლოდ ახლა, ასე გვიან მოიგონეს! შეიძლება ბევრი კანონი, [illegible] ისეთი იყოს, რომელიც არ შეეფერებოდეს დროს, ვითარებას, მოთხოვნილებას, მაგრამ ამ კანონზე-კი ეს არ ითქმის; პირიქით, ეს განკარგულება, ეს წესი ისეთი სამართლიანი და გონივრულია, რომ უკეთესის ნატვრა მეტი იქნება.

დარწმუნებულნი ვართ, რომ ბ-ნი კ. ჩიკვაიძე არჩევანის დროს არ მოისურვებს ამხანაგთა წრიდგან თავის გამორიცხვას, რადგანაც მან ბეჯითად იცის, რომ, თუ ერთხელვე იგი იმ კოლეგიას დაშორდა, ვერას დროს იმ კალეგიის „ნებითა სამსაჯულოისათა“ ველარ შეუკედლდება...

ვინმე

კორესპონდენცია

ცხინვალი, 18 დეკემბერი. ვისაც-კი ცხინვალისაკენ უვლია, რასაკვირველია, ეცოდინება პატარა ლიახვის ამბავი. ხოლო ვისაც-კი არ უვლია, ამ ლექსს მაინც წაიკითხავდა სადმე:

„ლიახვმა სთქვა: ავდიდდები,
არავის არ დავერიდები;
ისე მოვალ და მოვქშუი,
თითქოს ზედ მეკრას ნალები;
ბევრი ურია დავარჩე,
წითელ ქოჩორა, ლალები“.

მართლაც-და რამდენი ადამიანი გამოუსალმებია წუთი-სოფლისათვის ამ გიჟს მდინარეს.

მაგრამ დღეს სულ სხვასა ვხედავთ. ეხლა ამ მდინარეზედ ხიდი მზადა გვაქვს. ეს ერთი თვეა, რაც ინჟენერმა კრუგლიკევიჩმა გასინჯა ხიდი მაზრის უფროსის თანაშემწითურთ და მოიწონა. ამის გამო 12 ამ თვეს აკურთხეს ხიდი და კურთხევის შემდეგ ცხინვალელებმა სადილი გაუმართეს მაზრის უფროსს, ც ცხინვალის ბოქაულს, რომელმაც ბევრი იშრომა ამ საქმისთვის, და თავად-აზნაურთ. მაზრის უფროსმა დიდი მადლობა გადაუხადა მთელ ცხინვალის საზოგადოებას და იმ თავად-აზნაურთ, ვინც-კი ხე-ტყით შემწეობა აღმოუჩინა ამ საქმეს. შემდეგ ცხინვალის ბოქაულს ბ-ნს გუგუშვილს უთხრა შესაფერი სიტყვა კარგის სამსახურისათვის. ხალხი თანაგრძნობით ისმენდა მაზრის უფროსის სიტყვას. შემდეგ ამისა ძვირფასი ხმალი მიართვეს ბ-ნს გუგუშვილს ამ სიტყვებით: „დაულალავო მუშაკო“, მიიღეთ სახსოვრად თავად-აზნაურთა და ჩვენ ცხინვალელთა მიერ პატივსაცემლად. თავად-აზნაურთაგან პოლკოვნიკმა ალექსანდრე მაჩაბელმა და ვაჭართაგან—საჩინო მურადაშვილმა უთხრეს რამდენიმე გრძნობიერი სიტყვა ბ-ნს გუგუშვილს. სადილმა გასტანა საათის შვიდამდის, თუ 8 ნახევრამდის და ხალხი მხიარულად დაიშალა.

ის-ის იყო გავათავე ეს წერილი და მივუბრუნდი გაზეთს წასაკითხად, გადავათვალიერე მე-272 ნომერი და პირკატა-კი მეცა თ. კონსტანტინე ხერხეულიძის წერილის გამო. იგი ბძანებს, ჩვენ, გორის მაზრის თავად-აზნაურობამ, ყოველ ნაირი შემწეობა აღმოვუჩინეთ ამ ხიდის გაკეთების საქმესაო. არ შეიძლება აგვიხსნათ თ. კონსტანტინე ხერხეულიძის შემწეობა ამ ახლად გაკეთებულ ხიდის შესახებ? განა მარტო ხის მასალა და ფიჩხის ტოტების ბეგარა იყო და სხვა არარა? რატომ ინჟენერი არ მოიწვიაო. მერე რა ფულით უნდა გაესტუმრე[illegible] იგ ინჟინერი? [illegible]თი გულ-შემატკივარი [illegible] მართლა ხერხეულიძე საზოგადო საქმისა, ვთხოვთ, თავის ხარჯით თუ არა, ჩვენის ხარჯით მაინც მოიყვანოს, ვინცა სურდეს, და დაგვარწმუნოს, რომ ხიდი ცუდად არის აგებული. ხიდის ავკარგიანობის შესახებ აღარა გვეთქმის-რა იმ დღეს აქეთ, რა დღესაც ინჟენერმა დაათვალიერა და მოიწონა. მათზედ ჰომეტებულსა და უფროსს ინჟენერს მაის-თიბათვეში მოველით და ის დაგვანახვებს ხიდის ავსაცა და კარგსაც. ეხლა ვიტყვი ორიოდე სიტყვას იმის შესახებ, თუ რითი აშენდა ეს ხიდი. ეს ხიდი აშენდა იმ გროშებით, რომელიც ჰქონდათ ცხინვალელებს გორის ხაზინაში იმ დროინდელი, როდესაც განსვენებული არ. ამილახვარი ბეგრით გზებს აკეთებდა და ცხინვალმა ბეგარას მაგიერ ას თუმნამდინ, თუ ცოტა რამ მეტ-ნაკლები შეიტანა ხაზინაში. ამ ფულს მიემატა შარშან-წინდელ წარმოდგენის სამას ოთხმოც-და-რვა მანეთი. ეს ფული იქმნა პატარა ლიახვის ხიდის გასაკეთებელი თანხა და ყველას პასუხის გამცემი. განა ამას შემდეგ საყვედურიც გვმართებს ვისმესთანმე, რატომ რკინის ხიდი არ გაგვიკეთე ერთის ვერსის მანძილზედაო? არა, ბატონებო, უმადურობად ჩაგვეთვლება უსაფუძვლო საყვედური.

კვირიკელია

სოხუმი. ჩვენს მიყრუებულს ქვეყანაში მოხდება ხოლმე თითო-ოროლა, ყურადღების ღირსი ამბავი. შარშან, მაგალითად, ოლქის სასამართლოს ახალი უფროსი დაენიშნა, პოლიციაში გოროდნიჩის სახელი მოისპო და დამყარდა პოლიცმეისტერის თანამდებობა; სამთო სკოლის ზედამხედველი გადაიყვანეს სხვაგან და აქ სხვა დანიშნეს.

შარშან დაგვარწმუნეს კიდევ, რომ სოხუმში, 1893 წელს უსათუოდ ქალაქის ვით-მართებლობას შემოიღებენო. ვინც გახარებულნი ვიყავით, ვფიქრობდით, ახლა მაინც ეშველება ქალს და უპატრონობისაგან აღარ დაიღუპება ის სიმდიდრე, რომელიც ქალაქსა აქვს და ვერავინ ხმარობსო. მაგრამ ეს ხმაც არ გამართლდა და ამის გამო ბოდიშს არავინ მოიხადა ჩვენს წინაშე. ხმაც მიჩუმდა და იმედიც მოგვესპო. აკვირველება კია, ღმერთმანი, რომ ჩვენს მდგომარეობას და ჩვენს ქალაქს ყურადღებას არავინ აქცევს. ნუ თუ ასეთი ყოველ გვარის სიკეთით შემკული და ასეთი მიწა-წყლით მდიდარი ქალაქი ღირსი არ არის ყურადღებისა?! რამდენი ხანია ვიძახით: მოდით, მოგვეშველეთ! ეს ბუნებით მდიდარი ქვეყანა ცოტაოდნად შევიმუშავოთ და სამზღვარ გარედ საექიმოთ და სხვა-და-სხვა მცენარეთ სასყიდლად წასვლა აღარ დაგვჭირდებაო მაგრამ ვინ გაგიგონა! ამ ოთხის წლის წინად აქ მოვიდა მოსკოველი ვაჭარი ვიღაც ნოევი, რომელსაც იტალიაში ჰქონია გიაცინტების პლანტაცია და იქიდან თურმე მოჰქონდა ყოველ წლივ მოსკოვში და პეტერბურგში ორმოცისა და ორმოცდა ათი ათასის მანათის ნერგი გიაცინტისა. ამ ნოევმა აქაური ადგილი მოიწონა და დაიწყო გიაცინტის გაშენება, კარგადაც მოვიდა: იანვარსა და თებერვალში რომ მობრძანდეთ, ბრძანებთ, ეს ბაღი უნდა ის-ბენ ვერსის სიშორეზე ჰგრძ[illegible]ნიერ სურნელებას, გაივლი ცოტას და შემოგეგებება წინ მშვენიერი, ხავერდის მსგავსი, სხვა-და-სხვა ფერად აყვავებული მინდორი; ეს გახლავთ ნოევის პლანტაცია გიაცინტისა. ეს ის ადგილი არის, საიდამაც ნოევის ამხანაგობას რამდენისამე ათასის თუმნის გიაცინტის ძირი ამოაქვს.

ეს კიდევ არაფერი! აქ ყველა ბაღში შეხვდებით ნამდვილის ჩაის ბუჩქსა, ზაფრანას და სხვა ძვირფას მცენარეთ. ამას წინად ჩაქვის მამულების შესახებ იყო წერილი, როგორც „ივერიაში“, ისე რუსულ გაზეთებშიაც, მაგრამ ვისაც ჩაის მოყვანისა გაეგება რამე, ის ყოველთვის სოხუმს და იმის არე-მარეს მისცემს უპირატესობას ჩაქვის წინაშე: აქ პირ ქარი ჰქრის, სიცივეც რამდენისამე გრადუსით იქაურზე ნაკლებია, ადგილია ც სამხრეთისაკენ არის მიქცეული.

ჩვენი თავი და თავი უბედურება ის გახლავსთ, რომ პატრონი არა გვყავს,—ბედოვლათები ვართ და გზა-დაკარგულს ცხვრებსა ვგევართ. ჩვენვე ვყვირით: არიქა, მოდით, ვისაც გინდათ, ჩვენი ქვეყანა მდიდარია, ჩვენ არ ვვარგივართ, თქვენ მაინც ისარგებლეთო, მაგრამ ყურს არავინ გვიგდებს! გიჟები ვგონივართ და ხმას არა გვცემენ. გიჟები, თუ არ არიანო, ამბობენ სხვებიცა—რად ჰყვირიან და რატომ თვითონვე არ ჰხმარობენ თავის სიმდიდრესა? განა ამაზედ მეტი უბედურება გაგონილია კიდევ?!.

გადაღმელი

შემოწირულობა

ჩვენ მოგვივიდა ბ-ნ იაგორ გოგიბერიძისაგან 4 მან., გარდასაცემად გაჭირვებაში მყოფ იაგოროვის ქვრივის, ლორთქიფანიძის ასულის გარდასაცემად.

თეატრის მატიანე

ქ. ქუთაისი. 19-ს დეკემბერს აქაურმა ქართველმა დრამატიულმა დასმა, დახმარებით ნიჭიერის არტისტის ქალის გაბუნია-ცაგარლისა, წარმოადგინა ხუთ მოქმედებიანი კომედია „ხანუმა“-ავ. ცაგარლისა და „დათვი“-ვოდევილი ვოლსკისა. წარმოდგენამ საზოგადოდ რიგიანად ჩაიარა, ქ-ნი გაბუნია-ცაგარლისა, როგორც ყოველთვის შვენიერად ასრულებდა თავის როლს; ყოველი მისი მიხვრა-მრხვრა, სახის მეტყველება, კილო შეგნებით და ნიჭით აღბეჭდილი იყო! თვითოეული მაყურებელი ჰგრძნობდა, რომ მის წინ ცხოვრება სრულის სინამდვილით მიმდინარეობდა. რად არ ღირდა მისი ოსტატური ჩაცინება, მისი ბეჯითი, დარწმუნებული კილო,—შეუძლებელს შეეძლებო, სასწაულს მოახდენო.

დანარჩენებზე შეიძლება ვსთქვათ, რომ ისინი თავ-თავიანთ როლებს რიგიანად ასრულებდნენ და საერო სიამოვნებას არ უშლიდნენ. კარგნი იყვნენ: ქ-ნი ივანიძისა და ბ-ნ ბოლქვაძე; არც ბ-ნ ბალანჩივაძეს უშავდა რამე, მაგრამ რა თქმა უნდა, უფრო უკეთესი იქმნებოდა ეს ახალგაზდა მსახიობი, რომ ჩვენი საზოგადოება დაჩვეული არ იყოს ამ როლში ბ-ნ ყიფიანის ნახვას, რომელიც ზედ მიწევნით ასრულებს ამ როლს... დასასრულ ჩვენდა სამწუხაროდ, არ შეგვიძლიან დავმალოთ, რომ ბ-მა დ. მესხმა, არა თუ [illegible]ბუთა, რომ მან აკაფოს როლი სრულიად ვერ შეიგნო, დაასახიჩრა. იმის თამაშობის დროს ისეც გაყინულ ჩვენ თეატრში ერთი ორად ვიყინებოდით; ერთი რიგიანი ღიმილი, ხეირიანი მომენტი არ გვღირსებია იმისაგან!.. და ეს მიტომ უფრო სამწუხაროა, რომ ბ-ნი დ. მესხი ნიჭიერი არტისტია და არ იქნება ურიგო ამ თავის ნიჭს სიფრთხილით მოექცეოდეს და იმ როლებს, რომელიც მისს ბუნებას, მის ხასიათს არ შეეფერება მოერიდოს; ვურჩევთ მეტადრე არას დროს სომხის როლში არ გამოვიდეს. ამ შემთხვევაში სომხის როლის თამაშობა იმიტომ იყო მეტად საფრთხილო, რომ ამ როლში ისეთი ძლიერის ნიჭის წარმომადგენლს ჰხედავს ხოლმე საზოგადოება, როგორიც არის ვ. ა. აბაშიძე...

მენავე

გასართობი

ერთის უნივერსიტეტის მზრუნველი თავადი მივიდა უნივერსიტეტში შენობის დასათვალიერებლად. ეზოში ღორღი ეყარა. თავადი ძლიერ გასწყრა, ეს ღორღი აქ რადა ყრიაო. მაშ სად წავიღოთ, თქვენო ბრწყინვალებავ? ორმო ამოთხარეთ და შიგ ჩაყარეთ. მერე ორმო რომ ამოვთხაროთ, მიწა სად წავიღოთ? ეჰ, როგორ არ გესმით, მეორე ორმო ამოთხარეთ და ის მიწა შიგ ჩაყარეთ, სთქვა წყრომით თავადმა და წავიდა.

ერთი ახალგაზდა გლეხის ქალი სახედარს მიერეკებოდა. ერთი კაცი შემოხვდა, ძლიერ მოეწონა. „რომელ სოფლიდგანა ხარ“ ჩემო კარგოო, ჰკითხა.—ვილჟიუფიდგან. მაგ სოფელში ხომ არ იცნობ ერთს კაცს, ნიკოლოზ გილიოს. „ვიცნობ, ბატონო“. მაშ, გეთაყვა ჩემგან ერთი კოცნა გადაეცი, სთქვა ესა და უნდა ექოცნა. ქალმა მოიშორა და უთხრა: „მოწყალეო ხელმწიფევ, თუ ეგრე გეჩქარებათ, ეგ კოცნა სახედარს გადაეცით, ეგ ჩემზედ ადრე ჩავა სოფელშიო.

ივანე! რას აკეთებ? დაუყვირა ბატონმა მოსამსახურეს.—არაფერს, უპასუხა მსახურმა.—პეტრე? პეტრე მე მშველის.

გამოსადეგი ცნობა

ეტრატზედ გადასულ ნაწერის აღდგენა. ეტრატზედ გადასულ ნაწერის აღდგენა ძალიან ადვილად შეიძლება. ამისათვის საკმარისია, რომ იმ ადგილს ეტრატისას, სადაც მელანი გადასულა, ყალამით გოგირდის ამონი *) წასცხოთ. ეს საშუალება ნაცადია და ყოველთვის ჰხმარობენ ხოლმე, როდესაც დასჭირდებათ, ოქსფორდის შესანიშნავს წიგნთ-საცავში.

დეპეშა

23 დეკემბერი

პეტერბურგი. გამოცხადებულია ბრძანება სამხედრო უწყების მიმართ: მოემატოს ჯარს, რომელიც გამოჰყავს ზაბაიკალის ყაზახობას, ერთი ოთხას კაციანი ცხენოსანთა პოლკი; დაარსდეს 1894 წლის 1 ოქტომბრიდამ მეოთხე და მეხუთე არტილერიის პოლკი, დაარსდეს ფინლიანდიასა და კავკასიაში თითო სწრაფი არტილერია.

საბჭოს წარედგინა აზრი მსოფლიო გამოფენის გამართვისა პეტერბურგს 1903 წ., როცა შესრულდება [illegible]ბისა.

რკინის-გზის საზოგადოებათ[illegible] შემოვიდა შემოწირულობა 270,000 მანათი დასაარსებლად ინჟენერთა ინსტიტუტის სტუდენტებისათვის საერთო-საცხოვრებელ სახლისა.

24 დეკემბერი

ბერლინი. პროფესორი ბერგმანი გუშინ სალმოთი ვარშავას გაემგზავრა ავადმყოფ გენერალ-გუბერნატორ გურკოსთან.

მადრიდი. სარაგოსიდგან იუწყებიან: გუშინ დაპატიმრებული ანარხისტი სილვადორი გამოტყდა, ბარცელონას თეატრში მომხდარ აფეთქებაში მე ვიყავ დამნაშავე და ამ საქმის შესახებ ბევრს რამეს შევატყობინებ მთავრობასაო.

პეტერბურგის ბირჟა, 21 დეკემბ.

	მყიდველისა.	გამყიდველისა.	გაყიდულისა.
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანათიანი ოქრო	7,52	7,55	— „
ტამოჟნის კუპონები	150¼	151	— „
მანეთიანი ვერცხლის ფული	— „	— „	— „
5% პირველის შინაგანის სესხის მოგები ბილეთი	— „	— „	248
—მეორისა		— „	222½
4% მესამე სესხისა. .	— „	— „	— „
სახელმწიფო თავად-აზნაურობის ბანკის მოგებ. ფურცელი .	188¾	— „	— „
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა:			
6%	98½	— „	— „
5%	— „	100¾	— „
ქუთაისის ბანკისა 6% .	98½	— „	— „
5%	— „	100¾	— „
5% ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოებისა	97½	— „	— „

---

*) Сернистый амоніакъ.

განცხადებანი

ტფილისის კლუბის გამგეთა საბჭო ამით აუწყებს ბბ-ნთ წევრთ და კანდიდატებს კლუბისას, რომ სამშაბათს, 28 დეკემბერს, ჩვეულებრივ საშინაო საღამოს დაწყებამდე, წარმოდგენილ იქმნება სომხურად საქველ-მოქმედო აზრით ტფილისის ღარიბთა სასარგებლოდ: „ჩემი 50 ოქრო მენანება, ანუ უჩაიმაჩაის ქუდი“, ვოდევილი 1 მოქმედებად, თხზ. ალადათოვისა და ქართულად — „ადვოკატთან, ანუ ბედნიერი ცოლ-ქმრობა“, გადმოკეთებული ვ. გუნიას მიერ.

ადგილების ფასი 30 კაპეიკიდგან 1 მან. 10 კაპეიკამდე.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

(3—1)

ავჭალის ქუჩის დასაწყისში, ნიკოლოოზის ქუჩაზე, საგინოვის ქვრივის სახლში, № 21, „ივერიის“ რედაქციის გვერდით, პირველ იანვრიდამ იძლევა ქირით პადვალი თავის გამართულობით ანუ გაუმართავად. ფასი ეკითხოს „ივერიის“ რედაქციაში მაქსიმე შარაძეს.

(10—6)

იძლევა იჯარით ახმეტაში და გლდანზე: სახლ-კარი, სახნავ-საძოვარი და ვენახები. გლდანზე იყიდება კიდეც. დაწვრილებით შეტყობა შეიძლება: ავჭალის ქუჩა, ალხაზიშვილის სახლი კნ. თარხნიშვილთან.

ვაუქმებ რწმუნების ქაღალდს, ჩემმიერ მოცემულს ჩემის შვილის ლეონიდ ივანეს ძის კუცურის სახელზედ დამტკიცებულს ქ. ბათუმის ნოტარიუსის ზაიკინის კანტორაში 22 მარტს 1893 წ. №683 და არავითარს პასუხის გებას არ ვკისრულობ, თუ ჩემს შვილს უსესხია ვისგანმე ფული და ამის გამო მიუცია ვისთვისმე თავის ხელმოწერილი სავალდებულო ქაღალდი, რომელიც შეიძლება აღმოჩნდეს, როგორც ჩემმიერ მიცემულ რწმუნებულ ქაღალდის გაუქმებამდე ისე შემდეგშიაც.

ბათუმის 2-რე გილდის ვაჭარი ივანე გიორგის ძე კუცური

(3—2)

ტფილისში ა. არისტაკოვის საფთიაქო მაღაზიაში და „კავკასიის ამხანაგობის“ საწყობში.

ცელულიარული გრენა

მმათა პასხალიდებისა

ბრუსადამ

მიღებულ იქმნა.

ვისაც სურს ჩვენის აბრეშუმის თესლის შენება, მიჰმართოს როდოკონოვის კანტორას (სასახლის ქუჩა, ქარვასლა სათავად-აზნაურო ბანკისა, №128) და კავკასიის საიმპერატორო სამეურნეო საზოგადოებას.

(4—3)

გამოსადეგი ცნობანი

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ
ავადმყოფთ იღებენ და სინჯავენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით იღებენ:

ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათამდის იმათ, ვისაც სჭირს სნეულებანი: გარეგანი (ხირურგიული), კბილებისა, ვენერიული და ათაშანგი (სიფილისი).

ყ. მ. ჩიქოანი, 9—10½ საათამდის, სნეულებანი: თვალის და ნერვებისა—ტანში ტკივილებისა.

დ. გ. რუდკოვსკი, 10½—11½ საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი, ბავშვეისა და. დედათა სქესისა.

ი. ფ პროტასევიჩი, 11½—12½ საათამდის, სნეულებანი: ყურ-ს, ყელის და ცხვირისა.

ექიმი—ქალი ა. მ. ტურბოვიჩი 12½—1 საათამდის, სნეულებანი. დედათა სქესისა.

ა. პ. კარაპეტიანცი, 1—1½ საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

საღამოობით მიიღებენ:

ი. გ. ჩეპურკოვსკი, 5—6 საათამდის, სნეულებანი: გულ-მკერდისა; ხიმიურად და მიკროსკოპიულად გასინჯავს ნახველს (ხორხს) და შარდს.

ა. გურკო, 6—7 საათამდის, სნეულებანი: ათაშანგი (სიფილისი) და ვენერიული.

ბ. ა. ნავასარდიანი, 7—7½ საათამდის.

ქ. ი. ფრანციუსი, 7—7½ საათამდის, სნეულებანი: ყურის, ყელის, და ცხვირისა, ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით.

რჩევა-დარიგების და რეცეფტის დაწერის ფასი ათი შაურია; ფასი ექიმთა კრების რჩევისათვის (კონსილიუმისათვის) და ოპერაციებისათვის — მორიგებით. სამკურნალოს საწოლიც აქვს ავადმყოფთათვის.

დირექტორი სამკურნალოისა, დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

Открыта Подписка на 1894 годъ

НА ГАЗЕТУ

„НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

(одиннадцатый годъ изданія).

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ

съ доставкой и пересылкой

На 12 мѣсяцевъ	10 р. — к.	На 6 мѣсацеяъ	6 р. — к.
„ 11 „	9 „ 50 „	„ 5 „	5 „ 25 „
„ 10 ›	8 » 75 »	› 4 ›	4 › 75 „
„ 9 „	8 „ — „	„ 3 „	3 „ 50 „
„ 8 „	7 „ 25 „	„ 2 „	2 „ 75 „
› 7 „	6 › 50 „	„ 1 ›	1 „ 50 „

За границу: на годъ—17 р., на полгода 9 р., на три мѣсяца—5 р. (Подписа принимается не иначе, какъ считая съ 1-го числа любого мѣсяца).

Для годовыхъ подписчиковъ, какъ городскихъ такъ и иногородныхъ, обращающихся непосредственно въ контору редакціи, **ДОПУСКАЕТСЯ РАЗСРОЧКА** на слѣдующихъ условіяхъ: при подпискѣ вносится—3 р., къ 1-му марта—2 р., къ 1-му мая—3 р. и къ 1-му сентября—2 р.

Городская подписка принимается **въ конторѣ редакціи: Головинскій проспектъ, 12.** Гг. иногородные обращаются по слѣдующему адресу: **Тифлисъ, въ редакцію газеты „Новое Обозрѣніе“** (3—2)

Въ тифлисѣ открыта подписка на 1894 годъ

На армянскую ежедневкую политико-литературную газету

„НОРЪ-ДАРЪ“

(Одинадцатый годъ изданія).

Газета „НОРЪ-ДАРЪ“ въ 1894 году будетъ выходить по прежней программѣ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: съ пересылкою и доставкою по Россійской имперіи на годъ—10 руб., на полгода 6 руб., на три мѣсяца—3 руб. 50 коп. за границу на годъ 40 франковъ.

Подписка принимается только съ 1-го числа кождаго мѣсяца и не далѣе конца года.

ПОДПИСКА принимается исключительно въ конторѣ газеты „НОРЪ-ДАРЪ“, въ Тифлисѣ, на Пушкинской улицѣ, въ домѣ № 14, противъ сквера.

ОБЪЯВЛЕНІЯ принимаются на всѣхъ языкахъ по умеренной платѣ, въ Тифлисѣ, въ конторѣ газеты и въ Москвѣ, въ центральной конторѣ объявленій Л. и Э. Метцль и К°., Мясницкая, д. Спиридонова.

Адресъ: Тифлисъ, въ редакцію «Норъ-Даръ».

Редакторъ-издатель **Спандаръ Спандарянъ.**

(3—2)

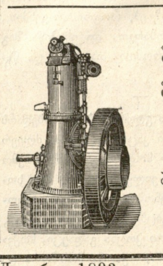

ახლად მოგონილი მაშინა „სლავა“ (დიდება), რომელიც უბრალ საწვავ ნავთით მოჰყავთ მოძრაობაში.

ტურბინები

წყალის ამოსაყვანად, ჩარხს გაცილებით სჯობია და 2-დგან 200-მდე ცხენის ძალა აქვს.

В. Б. Жуковскій С.-Петербургъ 10, рота, 16.

გამოვიდა და ისყიდება ყველგან
ვალ. გუნიას მიერ
შედგენილნი და გამოცემულნი

საქართველოს კალენდარი 1894 წ

წიგნი შეიცავს 576 გვერდს დიდის ფორმატისასას, დასურათებულია ქართველ მწერალთა და მოღვაწეთა ნახატებით და კავკასიონის რუკით.

ფასი 50 კაპ.

უბის წიგნი 1894 წლისათვის

მშვენიერის ყდით, ყარანდაშით და რეზინით.

ფასი 40 კაპ.

საოჯახო კედლის კალენდარი 1894 წ.

მშვენივრად დასურათებულს კარდონზე, ორ კრასკიდ დასტამბული, უქმეების და ამინდების აღნიშვნით.

ფასი 20 კაპ.

სახალხო კალენდარი 1894 წლისათვის

შეიცავს 64 გვერდს მცირე ზომისას, მრავალ საჭირო ცნობებით და ორის სურათით

ფასი 5 კაპ.

ზემოდ ხსენებული წიგნები ისყიდება ქ. ტფილისში „წერა-კითხვის გამავრცელებელ ამხანაგობის“ და ხიდეკელის წიგნის მაღაზიებში. ქუთაისში ძმ. წერეთელთან, ძმ. ჭილაძესთან, ბეჟანიშვილთან და ხეთერელთან, ბათუმში კალანდაძესთან, ხონში წერეთელთან, ფოთში ტუღუშთან, სენაკში და ოზურგეთში თავართქილაძესთან და სხვაგანაც.

უმთავრესი საწყობი გამომცემელთან, ტფილისი, ფრეილინის ქუჩა № 7.

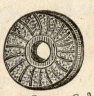

Въ Б. Жуковскій С.-Петербургъ 10. рота, 16.

უმთავრესი წარმომადგენელი წისქვილის თვლების ფაბრიკისა ე. ტრაპპისა.

ტრაპპის ფაბრიკის მიერ ბოგემიაში გაკეთებული წისქვილის თვლები საუცხოვო გამოდგა. ამ თვლებით სამჯერ უფრო მეტი იფქვის, ვიდრე სხვა ფაბრიკის გაკეთებულ თვლებით, 8 საათის განმავლობაში ფქვავს 600 (ექვსას) ფუთს.

Ревель **А. Брокгаузенъ**

პრეისკურანტები და სხვა და სხვა დამარწმუნებელი ქაღალდები სურველს საჩქაროდ გაეგზავნება.

სამეცნიერო და სალიტერატურო ნახატებიანი გაზეთი

„კ ვ ა ლ ი“

გამოვა 1894 წელს ყოველ კვირაში ერთხელ ერთიდან სამ თაბახამდის იმავე პროგრამით

რედაქცია ყოველ-ღონისძიებას ხმარობს გააუმჯობესოს შინაარსი და სახე გაზეთისა, ამ განზრახვით მან დაიბარა პეტერბურგიდან მრავალი საუკეთესო ცინკზე და სპილენძზე მოჭრილი მხატვრობა.

გაზეთი წლიურად ღირს: გაუგზავნელად შვიდი მანეთი, ხოლო გაგზავნით რვა მანეთი. ნახევარის წლისა გაუგზავნელად სამი მან. და ათი შაური, გაგზავნით ოთხი მანეთი სამი თვისა გაუგზავნელად ორი მან. გაგზავნით სამი მან. თითო ნომერი აბაზათ.

ხელის მოწერას მიიღებენ

ტფილისში არწრუნისეულ ქარვასლის ქართულ სახალხო სამკითხველოში და „წერა-კითხვის საზოგადოების“ კანცელარიაში. ქალაქს გარეშე ხელის მომწერთა უნდა მიიქცენ „კვალის“ რედაქციაში Тифлисъ, Редакція „Квали“, Большая Водовозная № 22, домъ Айвазова. (3—3)

„ნევის კაპრიზები“

დუხები—„ნევის კაპრიზი“
ოდეკოლონი—„ნევის კაპრიზი“
საპონი—„ნევის კაპრიზი“

„მიუსკ“ დუხები | ახალი ამბავი ს.-პეტერბურგის | „მიუსკ“ საპ. ფოდრ.

სატეხნიკო და სახიმიო ლაბორატორიისა.

„კაპრიზ ნევის“ გასაკეთებელს იარაღს მრავალი კარგი ღირსება აქვს და დამზადებულია ქ. ჩიკაგოს გამოფენისათვის.

საწყობები: С.-ПЕТЕРБУРГЪ, площадь Александринскаго театра, 9.

Москва, Никольская, д. Шереметьева.
Варшава, Новый Свѣтъ, 37, და საუკეთესო რუსეთის მაღაზიებში

(50—22)